

на Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом, а також процедури виконання Україною рішень ЄСПЛ. Внесено пропозиції щодо розширення повноважень Верховного Суду України.

Ключові слова: рішення, Європейський суд з прав людини, цивільні справи, Верховний Суд України, повноваження, виконання рішень.

Резюме

Ляшенко Н. А. Решение Европейского суда по правам человека как основание для пересмотра решения национального суда Верховным Судом Украины.

В статье освещается влияние решений Европейского суда по правам человека на правовую систему и гражданское судопроизводство Украины в контексте их совершенствования. В частности, анализируются полномочия Верховного Суда Украины относительно пересмотра судебных решений по основанию, предусмотренному в п. 2 ч. 1 ст. 255 ГПК – установление международным судебным органом, юрисдикция которого признана Украиной, нарушения Украиной международных обязательств при решении дела судом, а также процедуры исполнения Украиной решений ЕСПЧ.

Внесены предложения по расширению полномочий Верховного Суда Украины.

Ключевые слова: решение, Европейский суд по правам человека, гражданские дела, Верховный Суд Украины, полномочия, исполнение решений.

Summary

Lyashenko N. The decision of the European Court of Human Rights as the basis for review of a decision of the national court by the Supreme Court of Ukraine.

The article analyzes the impact of the European Court of Human Rights on the legal system and civil litigation Ukraine in the context of their improvement. In particular, analyzes the powers of the Supreme Court of Ukraine on judicial review of the grounds provided for in p. 2 ch. 1, Art. 255 SPC- establishing an international judicial institution, whose jurisdiction is recognized by Ukraine, Ukraine violations of international obligations in deciding court cases, and procedures for implementation by Ukraine of ECtHR judgments. Proposals to expand the powers of the Supreme Court of Ukraine.

Key words: decision, European Court of Human Rights, civil cases, the Supreme Court of Ukraine, the powers, implementation.

УДК 341.3

Л. Є. ПАНЧЕНКО

Людмила Євгенівна Панченко, державний нотаріус Першої київської державної нотаріальної контори

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ТА ВНУТРІШНЬОПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міжнародні операції з підтримання миру і безпеки можуть відбуватися в різноманітних середовищах по всьому спектру збройних конфліктів. Залежно від виду конфлікту та специфічної ситуації миротворці зобов'язані керуватися кількома або всіма наступними нормами внутрішнього права нації перебування та нації-відправника, міжнародного гуманітарного права, положень та мандатів регіональних організацій, угод про статус сил, інших галузей міжнародного права. Безперечно, правове забезпечення є найголовнішим аспектом будь-якої операції. Нагальним є питання розроблення комплексного, концептуального підходу до вирішення всього спектру проблем миротворчості, основою якого повинно стати міжнародне законодавство. Правове забезпечення миротворчих операцій, в яких бере участь Україна, може створити режим законності застосування Збройних Сил України у відповідності з їх конституційним призначенням і інтересами країни у взаємодії з усіма національними і міжнародними силовими і цивільними структурами.

Правова база ООН для проведення міжнародних миротворчих операцій включає в себе значну низку правових елементів. До них належать: 1) Статут ООН, що регулює правові питання проведення миротворчих операцій; 2) Мандат конкретної миротворчої операції; 3) норми міжнародного права (право міжнародної безпеки, міжнародне гуманітарне право, міжнародні конвенції); 4) Декларація про права людини; 5) інші нормативно-правові документи, а саме: Угода про статус дій (місії) (далі – SOMA); Угода про статус збройних сил (далі – SOFA); Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 р.; бюлетень Генерального секретаря ООН «Щодо застосування міжнародного гуманітарного права для Сил ООН з підтримки миру» 1999 р.; Конвенція ООН щодо безпеки персоналу ООН та пов'язаному з нею персоналом 1994 р.; меморандуми про взаєморозуміння між урядами країн-контрибуторів та ООН щодо надання ресурсів до миротворчої місії ООН; технічні угоди між міністерствами оборони країн-контрибуторів та міжнародними організаціями.

Персонал ООН, який залучається до операцій з підтримання миру, має правовий захист, передбачений такими нормативно-правовими актами: 1) Конвенція ООН щодо безпеки персоналу ООН та пов'язаному з

нею персоналом 1994 р.; 2) Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 р.; 3) Право збройних конфліктів (для операцій з примушення до миру, згідно глави VII Статуту ООН).

Статут ООН є основоположним документом для діяльності всіх її органів. Хоча діяльність з підтримання миру чітко не простежується в Статуті, він є основним джерелом й інструментом ООН для реалізації головної мети – забезпечення миру й безпеки у всьому світі. Статут покладає на Раду Безпеки ООН головну відповідальність за підтримання миру і безпеки, що дозволяє йому запроваджувати операції ООН з підтримання миру. Розділ VI розглядає питання «мирного вирішення спорів». Операції ООН з підтримання миру традиційно спиралися на Статут, проте Рада Безпеки має право не посилаючись на конкретний розділ Статуту при прийнятті резолюції, яка санкціонує розгортання тієї чи іншої операції. Розділ VII містить положення, які передбачають «дії відносно загрози миру, порушення миру або актів агресії». Останнім часом Рада Безпеки посилається на цей розділ Статуту при прийнятті резолюцій, які санкціонують розгортання операції ООН з підтримання миру в складних умовах постконфліктних ситуацій, в тих випадках, коли держава не спроможна забезпечити безпеку і правопорядок. Розділ VIII Статуту передбачає участь регіональних угод або регіональних органів діяльності з підтримання міжнародного миру і безпеки за умови, що такі угоди або діяльність таких органів сумісна з цілями і принципами Розділу I Статуту ООН.

Основою для будь-якої миротворчої місії є чіткий і точний мандат, розроблений шляхом консультацій з державами-учасниками або зацікавленими сторонами, який охоплює всі основні елементи миротворчої операції. Виняток складають ситуації на основі глави VII Статуту (про примусові заходи для відновлення миру). Але основним критерієм є те, що держава, військовий контингент якої бере участь в операції з підтримання миру, повинна бути абсолютно нейтральною до кожної з воюючих сторін і мати при цьому лише одну мету – врегулювати збройний конфлікт.

Розгортання миротворчої операції здійснюється на основі мандатів Ради Безпеки ООН. Спектр завдань, які виконують миротворчі місії, суттєво розширився у зв'язку зі змінами характеру конфліктів і необхідністю більш ефективного реагування на загрози міжнародному миру і безпеці. Хоча кожна операція ООН з підтримання миру має свою специфіку, проте завдання, які стоять перед миротворцями схожі між собою. Залежно від мандату вони мають наступний вигляд:

- розгортання сил для попередження конфлікту;
- стабілізація конфліктної ситуації після зупинення вогню; створення умов для досягнення угоди про встановлення міцного миру між сторонами;
- забезпечення здійснення мирних угод;
- надання сприяння державам або територіям в подоланні перехідного періоду і створення стабільного уряду на основі демократичних принципів, ефективного управління й економічного розвитку.

З урахуванням характеру проблем миротворці ООН часто залучаються до участі у сприянні вирішенню завдань у наступних сферах:

- роззброєння, демобілізація і реінтеграція колишніх комбатантів;
- розмінування;
- реформування сектору безпеки і здійснення інших заходів, пов'язаних із забезпеченням правопорядку;
- захист прав людини;
- допомога в проведенні виборів;
- відновлення й зміцнення державної влади;
- сприяння соціально-економічному відновленню й розвитку.

Мандати Ради Безпеки включають також ряд міжсекторальних завдань. Відповідно до Статуту ООН Рада Безпеки несе головну відповідальність за підтримання миру і безпеки. Саме Рада Безпеки приймає рішення про місце і час розгортання операції та вживає заходи у зв'язку з кризовими ситуаціями, розглядаючи кожний окремий випадок індивідуально і застосовуючи щодо кожного з них певний арсенал інструментів для врегулювання конфлікту. При винесенні рішення про розгортання миротворчої діяльності Рада Безпеки враховує цілий ряд факторів, серед яких:

- чи виконуються угоди про зупинення вогню, і чи готові сторони досягти політичного врегулювання в межах мирного процесу;
- чи поставлена чітка політична мета і чи може вона бути відображена в мандаті;
- чи є можливість сформулювати чіткий мандат операції ООН;
- чи можливо певною мірою забезпечити безпеку персоналу ООН, безпосередньо отримати гарантії від сторін про забезпечення безпеки персоналу ООН.

Рада Безпеки започатковує операції з підтримання миру шляхом прийняття резолюції. У резолюції формується мандат і визначаються масштаби місії. Крім того, Рада Безпеки на постійній основі здійснює нагляд за діяльністю операцій ООН з підтримання миру, в тому числі шляхом представлення періодичних доповідей Генерального секретаря і проведення спеціальних засідань Ради Безпеки для обговорення роботи конкретної операції.

Рада Безпеки шляхом голосування може приймати рішення про продовження або зміну мандатів, або про завершення місії, якщо вважатиме за необхідне. Відповідно до ст. 25 Статуту ООН всі члени ООН підкоряються рішенням Ради Безпеки і виконують їх, оскільки вони є обов'язковими для виконання всіма державами-членами.

Генеральна Асамблея відіграє ключову роль саме у фінансуванні миротворчої діяльності, хоча безпосередньо не приймає політичні рішення з питань організації та проведення миротворчих операцій. Проте в певних ситуаціях Генеральна Асамблея може приймати рішення з питань миру й безпеки, не дивлячись на положення про обмеження її повноважень, передбачених Статутом ООН. Резолюція 377 (V) «Єдність на користь миру» Генеральної Асамблеї від 3 листопада 1950 р. передбачає право Генеральної Асамблеї розглядати питання в тому випадку, якщо Рада Безпеки не в змозі виконувати свої обов'язки через розбіжності в поглядах постійних членів. Це положення стосується всіх випадків, коли є підстави вважати, що відбувається порушення миру або існує загроза миру чи здійснюється акт агресії. Генеральна Асамблея може розглядати це питання для того, щоб винести рекомендації членам відносно прийняття колективних заходів з метою підтримання або відновлення міжнародного миру і безпеки. За всю історію миротворчої діяльності ООН посилення на вищевказану резолюцію мало місце один раз, коли в 1956 р. за рішенням Генеральної Асамблеї були створені Перші надзвичайні збройні сили ООН (НЗС ООН I) на Близькому Сході.

Отже, відповідно до положень Розділу VII Статуту ООН відповідальність за підтримання миру реалізується шляхом прийняття цілого ряду рішень Ради Безпеки ООН. Визначення наявності загрози або порушення миру і безпеки відповідно до статті 39 Статуту фіксується в першому рішенні, прийнятому Радою Безпеки. Із розвитком конфлікту, його ескалація або врегулювання, ООН проводить цілий ряд консультацій, щоб обрати найбільш ефективні заходи реагування з боку міжнародного співтовариства. У консультаціях, як правило, беруть участь: всі зацікавлені сторони ООН, уряд країни, що приймає, і учасники на місцях, держави-члени, у тому числі держави, які б могли надати військовий і поліцейський контингент для миротворчої операції, регіональні та інші міжурядові організації, інші ключові зовнішні партнери. На початковому етапі Генеральний секретар ООН може запросити надати стратегічну оцінку з тим, щоб визначити всі можливі варіанти участі ООН. Крім того, паралельно проводиться певна робота із розслідування існуючої конфліктної ситуації. Якщо дозволяють умови безпеки, Секретаріат спрямовує місію з технічної оцінки на території, де передбачається розгортання миротворчої операції. Місія з оцінки проводить огляд загальної обстановки у сфері безпеки, політичної, військової і гуманітарної ситуації, стан у сфері прав людини й аналізує можливі наслідки цих факторів для операції. На базі висновків і рекомендацій Генеральний секретар ООН готує доповідь для Ради Безпеки. У доповіді, як правило, представлені можливі варіанти розгортання миротворчої операції з урахуванням її масштабів і ресурсів. Крім цих аспектів, доповідь містить інформацію про фінансові наслідки і попередній розрахунок витрат. Як результат, приймається рішення, в якому кваліфікується певна подія, окреслюється заходи для вирішення ситуації, таким чином санкціонується проведення операції шляхом прийняття резолюції. У резолюції визначаються мандат і масштаби операції і детально прописуються завдання, які повинні виконати місія. Призначення всіх вищих посадових осіб (Спеціальний представник, Командуючий силами операції з підтримання миру, Комісар поліції і старший цивільний персонал) здійснює Генеральний секретар.

Алгоритм дій з боку держави-учасниці міжнародної миротворчої місії наступний (на прикладі України): після того як проведений внутрішньодержавний порядок отримання згоди всіма вищими державними органами влади України і законопроект приймається Верховною Радою, підписується міжнародний договір. Міжнародний договір, згода на обов'язковість якого надається Верховною Радою України, про направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав і їх тимчасове перебування на території цих держав має передбачати: мету, строк та порядок перебування; види діяльності та підпорядкованість підрозділів Збройних Сил України; місце і межі дислокації підрозділів Збройних Сил України; склад та структуру підрозділів Збройних Сил України, а також типи і кількість озброєння та військової техніки; чисельність осіб військового і цивільного персоналу; правовий статус осіб військового і цивільного персоналу; порядок в'їзду (виїзду) до (з) держави перебування; маршрути пересування територією держави перебування; порядок проведення митного та прикордонного контролю, перевезення зброї, військової техніки, іншого майна; порядок здійснення контролю за діяльністю підрозділів Збройних Сил України на території іншої держави; питання виплати компенсаційних сум особам військового і цивільного персоналу, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків), пов'язаних з участю у наданні військової допомоги іншим державам, спільних військових навчаннях та маневрах рамках військового співробітництва, а також членам сімей зазначених осіб, які загинули, померли, пропали безвісти під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків); питання юрисдикції, пов'язані з перебуванням підрозділів Збройних Сил України на території іншої держави; порядок повернення або відкликання підрозділів Збройних Сил України з території іншої держави; умови денонсації міжнародного договору України; фінансові, матеріально-технічні та інші питання, пов'язані із забезпеченням перебування підрозділів Збройних Сил України на території іншої держави, що впливають із міжнародних зобов'язань сторін за міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України¹.

Досвід участі України з 1992 р. у миротворчих операціях та відповідні міжнародні правові документи стали підґрунтям для розробки державних правових норм України, які чітко відображають ставлення України до миротворчої діяльності та врегулювання воєнно-політичних конфліктів взагалі, та безпосередньо регламентують миротворчу діяльність її національних підрозділів.

Участь України в миротворчих операціях розпочалась із затвердженням Верховною Радою України Постанови від 3 липня 1992 р. № 2538-ХІІ «Про участь батальйонів Збройних Сил України в Миротворчих

Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії». Але саме Закон України «Про участь України в міжнародних миротворчих операціях» від 23 квітня 1999 р. можна вважати комплексним нормативно-правовим документом, який юридично затвердив міжнародну миротворчу політику України. «Усвідомлюючи свою відповідальність у справі підтримання міжнародного миру і безпеки, враховуючи зобов'язання України як держави-члена Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) подавати допомогу ООН в діях, що провадяться відповідно до Статуту ООН, а також зобов'язання як держави-члена Організації з безпеки і співробітництва в Європі (далі ОБСЄ) конструктивно співробітничати у використанні всього діапазону можливостей ОБСЄ для запобігання конфліктам та для їх розв'язання, Україна розглядає участь у міжнародних миротворчих операціях як важливу складову своєї зовнішньої політики»². Отже, Закон України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» – основний нормативно-правовий документ, який встановлює внутрішньодержавну регламентацію участі України в міжнародних миротворчих місіях. Участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки здійснюється шляхом надання національного контингенту, національного персоналу, а також матеріально-технічних ресурсів та послуг у розпорядження відповідних органів, які визначаються рішенням про проведення такої операції. Україна бере участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі багатонаціональних військових формувань високої готовності шляхом здійснення оперативного чергування, направлення національного контингенту й національного персоналу в розпорядження органів, які визначаються рішеннями про проведення таких операцій, а також надання матеріально-технічних ресурсів та послуг.

Зовнішня політика України щодо врегулювання конфліктів на території інших держав спрямована на захист її національних інтересів, а також на забезпечення миру в окремих країнах світу і загалом у системі міжнародних відносин. Стаття 8 Закону України «Про основи національної безпеки України» 2003 р. серед основних напрямів державної політики з національної безпеки визначає, зокрема, сприяння усуненню конфліктів, насамперед у регіонах, що межують з Україною; участь у міжнародній миротворчій діяльності під егідою ООН, ОБСЄ, інших міжнародних організацій у сфері безпеки; боротьбу з міжнародним тероризмом і злочинними угрупованнями, а також протидію поширенню зброї масового ураження і засобів її доставки³.

Розуміння важливості для України активної участі в міжнародній миротворчій діяльності прийшло саме з прийняттям «Стратегії міжнародної миротворчої діяльності України», затвердженої Указом Президента України від 15 червня 2009 р. «Ураховуючи значимість миротворчої діяльності в забезпеченні міжнародного миру та створенні сприятливих зовнішніх умов для розвитку і безпеки нашої держави, Україна має й надалі залишатися активним її учасником. При цьому основну увагу слід приділити розширенню участі України в міжнародних миротворчих операціях як одній із найбільш результативних форм міжнародної миротворчої діяльності»⁴. Серед цілей, які наша держава визначає як пріоритетні, були відмічені забезпечення реалізації національних інтересів та «сприяння залученню підприємств, установ та організацій України до відбудови економіки і соціальної сфери держав, на території яких проводиться міжнародна миротворча операція, та налагодженню з цими державами подальшого економічного співробітництва»⁵.

Відповідно до Закону України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» пропозицію щодо участі в міжнародній операції з підтримання миру і безпеки вносить Міністерство закордонних справ України у Раду національної безпеки і оборони України, після узгодження з Міністерством оборони України та іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади. РНБО України визначає відповідність участі миротворців національним інтересам, економічному, матеріально-технічному стану, рівень безпеки і подає пропозицію на розгляд Президенту України. Рішення Президента, за підписом Прем'єр-міністра подається на узгодження Верховної Ради України. Даний законопроект розглядається Верховною Радою позачергово⁶.

Підрозділи Збройних Сил України, які були направлені до інших держав, можуть бути відкликані у разі, якщо їх подальше перебування на території інших держав не відповідає національним інтересам України або порушуються зазначені в міжнародному договорі, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, умови їх перебування. Рішення про відкликання підрозділів Збройних Сил України приймається з урахуванням міжнародних зобов'язань України Президентом України за поданням Міністерства закордонних справ України, узгодженим з Міністерством оборони України, або за зверненням Верховної Ради України.

Україна бере участь у міжнародній операції з підтримання миру і безпеки виключно на умовах, зазначених у рішенні Президента України, яке схвалюється Верховною Радою України у випадках, передбачених Конституцією та законами України та в порядку, встановленому Законом України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» і Законом України «Про порядок направлення Збройних Сил України до інших держав» від 02 лютого 2000 р. за № 1518-III. Таким чином, вказаним законодавчим актом визначено правові підстави можливої участі Збройних Сил України у більш широкому спектрі міжнародних операцій, ніж визначено чинним законодавством, у тому числі у складі багатонаціональних військових формувань високої готовності. Зокрема, змінено правову основу для операцій підрозділів Збройних Сил України поза її межами, надавши право контингенту та персоналу Збройних Сил брати участь у міжнародних операціях у складі багатонаціональних військових формувань високої готовності не тільки для запобігання виникненню міждержавних або внутрішніх конфліктів та надання гуманітарної допомоги цивільному населенню, яке постраждало внаслідок такого конфлікту, а й для виконання бойових завдань⁷.

Забезпечення реалізації закону здійснюється в межах щорічних бюджетних призначень, що виділяються Міністерству оборони за відповідними напрямками діяльності. Здійснення підготовчих, тренувальних та

організаційних заходів щодо включення і функціонування українських сил та засобів у багатонаціональні військові формування високої готовності здійснюватиметься за рахунок поточних видатків Міністерства оборони на утримання та підготовку Збройних Сил України.

Окрім зазначених вище законів, що безпосередньо регламентують миротворчу діяльність України, за період з 1992 р. Верховною Радою і Урядом України прийняті нормативно-правові акти та укладено низку міжнародних договорів, які тією чи іншою мірою стосуються миротворчої діяльності й регулюють діяльність органів державної влади з питань підготовки і проведення операцій з підтримання миру: Закон України «Про Збройні Сили України»; Закон України «Про оборону України»; Рамковий документ «Партнерство заради миру» (підписаний Україною 08 лютого 1994 р. в Брюсселі); Презентаційний документ України до програми «Партнерство заради миру» (переданий керівництву НАТО 25 травня 1994 р.); Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного Договору (підписана в Мадриді 09 липня 1997 р.); Декларація Глав держав і урядів – учасників саміту Комісії Україна-НАТО; План дій Україна-НАТО.

Таким чином, зазначені законодавчі та інші нормативно-правові акти визначають правові, організаційні та фінансові засади участі України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, а також порядок і загальні принципи направлення військового та цивільного персоналу, організації їх підготовки та забезпечення для участі в операціях з підтримання чи відновлення міжнародного миру й безпеки.

Аналіз правових основ застосування Збройних Сил України дозволив сформулювати низку пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази в інтересах миротворчої операції:

1. Розроблені і прийняті останнім часом в Україні нормативно-правові акти, які визначають будівництво і застосування Військових Сил, не створюють міцного правового базису їх використання в межах міжнародної миротворчої діяльності. У зв'язку з виключною державною важливістю залучення Збройних Сил до вирішення миротворчих завдань, основні положення повинні бути відображені в Конституції України.

2. Необхідно в межах існуючого законодавства розробити алгоритм прийняття рішення щодо миротворчої операції. При цьому необхідно конструктивно визначити ту межу з розвитку конфлікту, перехід якої буде викликати застосування Збройних Сил. Чітке визначення умов застосування Збройних Сил і їх функцій у миротворчій діяльності позитивно будуть оцінені в суспільстві і будуть сприяти його консолідації на позиції державності. Важливо розробити і прийняти нормативно-правові акти, в яких були б встановлені рамки застосування Збройних Сил України при вирішенні внутрішніх конфліктів у межах міжнародної системи захисту прав національних меншин (Всезагальна декларація прав людини, 1948 р.; Угода з цивільних і політичних прав, 1966 р.; Гельсінський заключний Документ, 1975 р.; Хартія прав людини, 10 грудня 1949 р.; Пакт про економічні, соціокультурні права, 16 грудня 1996 р.; Пакт про цивільні і політичні права, 16 грудня 1996 р.; Декларація з принципів міжнародного культурного співробітництва ЮНЕСКО 1996 р.; Декларація Комісії з прав людини ООН про права осіб, які належать до національних і етнічних, релігійних і мовних меншин, 1992 р.). Із створенням такої юридичної бази необхідно внести відповідні зміни і в статутні документи, окремі розділи щодо планування операцій, формам і способам дій військ, питанням взаємодії і всебічного забезпечення.

3. При Службі Безпеки України, а можливо і при Міністерстві внутрішніх справ, слід створити міжвідомчу науково-політичну групу з прогнозування етнополітичної обстановки в певному регіоні та аналізу різних аспектів застосування Збройних Сил України.

4. З метою досягнення єдності поглядів на миротворчі операції з врегулювання етнополітичних конфліктів доцільно розробити, погодити між зацікавленими міністерствами і відомствами й затвердити Президентом певну інструкцію щодо підготовки органів управління державою для участі в миротворчих операціях.

Крім того, існує необхідність розробки Концепції миротворчої діяльності України (чітка позиція на роль, зміст, структуру і розвиток миротворчої діяльності, на врегулювання збройних/незбройних конфліктів через призму єдиної державної політики, яка в першу чергу зосереджена на захисті національних інтересів і забезпеченні національної і військової безпеки України), в якій були б встановлені межі застосування Збройних Сил України при врегулюванні військових конфліктів, сферу застосування Міністерства з Надзвичайних ситуацій, Міністерства Внутрішніх справ, Міністерства Закордонних справ.

¹ Про участь України в міжнародних миротворчих операціях [Текст]: Закон України від 23 квітня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22–23. – С. 202.

² Там само.

³ Про основи національної безпеки України [Текст]: Закон України від 19 червня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – С. 351.

⁴ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2009 року «Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України» [Електрон. ресурс]: Указ Президента України [від 15 червня 2009 року]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435%2F2009>

⁵ Там само.

⁶ Про участь України в міжнародних миротворчих операціях [Текст]: Закон України від 23 квітня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22–23. – С. 202.

⁷ Там само.

Резюме

Панченко Л. Є. Міжнародно-правова та внутрішньоправова регламентація проведення міжнародної миротворчої діяльності.

У науковій статті автор досліджує правову базу ООН для проведення міжнародних миротворчих операцій, правовий захист персоналу ООН, який залучається до операцій з підтримання миру. Розглядається роль Ради Безпеки ООН і Генеральної Асамблеї в процесі запровадження, розгортання і здійснення миротворчої діяльності.

Ключові слова: миротворчість, миротворчі операції, миробудівництво, операції з підтримання миру, міжнародне співтовариство, нормативно-правові акти, зовнішня політика України.

Резюме

Панченко Л. Е. Международно-правовая и внутреннеправовая регламентация проведения международной миротворческой деятельности.

В научной статье автор исследует правовую базу ООН для проведения международных миротворческих операций, правовую защиту персонала ООН, который задействован в операциях по поддержанию мира. Рассматривается роль Совета Безопасности ООН и Генеральной Ассамблеи в процессе учреждения, развертывания и реализации миротворческой деятельности.

Ключевые слова: миротворчество, миротворческие операции, миростроительство, операции по поддержанию мира, международное сообщество, нормативно-правовые акты, внешняя политика Украины.

Summary

Panchenko L. International and domestic legal regulation of the international peacekeeping.

The author researches the legal framework of the United Nations for international peacekeeping operations, the legal protection of UN personnel, which is involved in peace-keeping operations. It is considered the role of the UN Security Council and the General Assembly in the process of establishment, deployment and implementation of peacekeeping operations.

Key words: peacemaking, peacebuilding, peacekeeping, the system of collective security, international community, normative-legal acts, Ukraine's foreign policy.

УДК 340.1

І. П. ШИМОН, В. В. ЛЕМАК

Іван Петрович Шимон, здобувач ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Василь Васильович Лемак, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, завідувач кафедри ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

**ПРОТИДІЯ ПОЛІТИЧНІЙ КОРУПЦІЇ В РУМУНІЇ:
МОЖЛИВИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ**

Стан корупції в Румунії викликав занепокоєння в інститутах Європейського Союзу і на момент приєднання країни до наднаціонального утворення (2007 р.) проблема недостатньої протидії цьому явищу вважалася головною претензією ЄС. Хоча на етапі підготовки до вступу Румунії до ЄС країна докладала багатьох зусиль у цьому напрямі. Протягом 1994–1999 рр., за офіційними даними, в Румунії 2 681 осіб були засуджені за різні акти корупції, у тому числі 1359 – за отримання хабара (більше як 50 %). Починаючи з 2000 р. законодавство про корупцію змінювалося в напрямі розширення сфери застосування вже існуючих законів, а також збільшення деяких покарань. Однак, цього виявилось недостатньо для ефективної протидії корупції¹. На початку 2000-х років та на момент вступу до ЄС здобутки Румунії в напрямі протидії корупції оцінювалися надто скромно з огляду на такі обставини: а) практичну відсутність протидії політичній корупції, зловживанням і збагаченню на вищому політичному рівні; б) низьку кількість кінцевих обвинувальних вироків суду за корупційними справами (які вступили в законну силу). В Україні лише постало питання про створення системи протидії корупції, тому досвід Румунії є цінним у практичному відношенні.

Метою даної статті є аналіз правових і інституційних основ протидії політичній корупції в Румунії в контексті вибудови ефективних інструментів боротьби з корупцією в Україні. Питання в такій площині не досліджувалося у вітчизняній правовій науці.

Рішення про створення окремого спеціалізованого органу для кримінального переслідування в сфері корупції було прийняте в 2000 р., а в 2002 р. було створено Національну прокурорську службу з боротьби